

Informatie folder - Taalontwikkeling bij adoptiekinderen

augustus 2015

Inleiding

Veel ouders die hun kind gaan ophalen in het buitenland vinden het spannend dat ze de taal van hun kind niet machtig zijn. Hoe vertelt u aan uw kind dat u samen naar Nederland gaat en dat u de nieuwe ouder bent? Hoe geeft u duidelijk grenzen aan? Hoe kunt u omgaan met de emoties van uw kind wanneer u hemⁱ niet begrijpt?

Taalverwerving

De taalverwerving bij adoptiekinderen betreft een specifiek gebied waar nog weinig onderzoek naar is gedaan. Er is ook niet veel bekend over de beste methode om de taalontwikkeling van de kinderen door de ouders te stimuleren. Voor de geadopteerde kinderen gaat het om de ontwikkeling van de tweede taal, waarbij de eerste taal plots afgekapt wordt. Dit is anders dan de situatie van kinderen die tweetalig worden opgevoed of voor kinderen van allochtone ouders, die veelal thuis de moedertaal van hun ouders spreken en de tweede taal gebruiken in de maatschappij. Een ander verschil tussen adoptiekinderen en kinderen van allochtone ouders is dat geadopteerde kinderen binnen een bepaalde periode hun eerste taal kwijt raken, terwijl de kinderen uit allochtone gezinnen deze eerste taal wel blijven gebruiken.

Het aanleren van een tweede taal gaat anders dan het leren van de moedertaal. Onderzoek wijst uit dat er een kritieke periode is waarin mensen zich een taal eigen maken. Hoe ouder iemand is op het moment dat de tweede taal wordt aangeleerd, hoe moeilijker het is om een taal perfect te leren. Er is geen exacte leeftijd bepaald waarop deze kritieke periode voorbij is, maar de algemene mening is dat het vanaf de leeftijd van twaalf jaar lastiger wordt om een taal op natuurlijke (onbewuste) wijze te leren.

Tempo

Over het algemeen leren adoptiekinderen snel de Nederlandse taal, elk kind op zijn eigen tempo. Er is hier een verschil op te merken in *receptieve taalontwikkeling*, het begrijpen van taal, en *expressieve taalontwikkeling*, het spreken van taal. Een half jaar na adoptie is het niveau van het taalbegrip van adoptiekinderen gemiddeld gezien gelijk aan die van niet-geadopteerde kinderen. De ontwikkeling van de expressieve taal gaat echter langzamer. Met name het uitdrukken van gevoelens en emotie is voor adoptiekinderen lastiger.

Stimuleren en steunen

Uit alles wat het kind hoort, stelt hij een taalsysteem samen. Dat systeem wordt voortdurend aangepast en uitgebreid door ervaringen in het taalgebruik, net zolang tot het taalsysteem gelijk is aan dat van de mensen om hem heen.

In de ontwikkeling van het taalsysteem kunt u het kind stimuleren en steunen wanneer het iets "fout" zegt. Dit doet u door uw kind een *ontvangstbevestiging* te geven. Hiermee herhaalt u letterlijk wat uw kind zegt met correct taalgebruik. Doordat u de woorden gebruikt in goed Nederlands en goed uitgesproken, leert het kind zonder dat van hem gevraagd wordt het goed na te zeggen. Het kind krijgt daarmee de kans om zijn taalsysteem bij te stellen. Een kind wat vraagt om "de bord" aan te geven, kan je dus zeggen "jij wilt het bord hebben" en vervolgens het bord aangeven.

De ontvangstbevestiging is dus goed voor de taalontwikkeling van uw kind. Daarnaast ervaart het kind dat het gezien wordt en dat de ouder geïnteresseerd is in wat het zegt. Dat helpt bij de ontwikkeling van een positief zelfbeeld, het kind zal ook eerder naar de ouder gaan luisteren.

Informatie folder – Taalontwikkeling bij adoptiekinderen

augustus 2015

Kennis van de oorspronkelijke taal

Collega adoptieouders zijn uiteraard de ervaringsdeskundigen op het gebied van ondersteuning in de Nederlandse taalverwerving. Veel ouders hebben positieve ervaring met het gebruik van enkele basiswoorden in de taal van het kind, met name in de beginfase waarin het opbouwen van vertrouwen centraal staat. U kunt uw kind dus tegemoet komen door een aantal woordjes en basis zinnen in zijn taal te leren. De wachperiode tot voorstel is een uitstekende fase om enige basis vaardigheid op te doen in de taal van het land waar uw kind vandaan gaat komen, waarmee de communicatie in de eerste weken makkelijker gemaakt wordt.

Op het web en boekjes

Op de site *Simple Language for Adoptive Families* kan een talenboekje besteld worden met specifieke onderwerpen rondom adoptie en opvoeding. Denk hierbij aan de eerste ontmoeting, de thuisreis, aan tafel, naar de wc, spelen, naar bed, gezondheid, geruststellen en grenzen stellen. Dit is handzamer dan een complete cursus en is onder meer beschikbaar in de talen Creools en Spaans. Zie voor meer informatie <http://www.adoptlanguage.com>. Indien u de taal van het land van herkomst niet vloeiend spreekt en het kind raakt gefrustreerd in de eerste weken omdat u hem niet begrijpt, probeer dan een tolk te vinden voor ondersteuning. Over het algemeen kan de lokale contactpersoon van de NAS deze rol ook spelen.

Communicatie is voor een belangrijk deel non-verbaal. Ondersteuning hierbij is te vinden in het gebruik van gebaren, boeken met plaatjes en pictogrammen. Bijvoorbeeld de dvd "Lotte en Max" is een leuke wijze om te leren communiceren in gebaren, ondersteund door liedjes, zie www.lottemax.nl. Boekjes die speciaal gericht zijn op de taalontwikkeling van het kind is de serie van "Ik ben Bas", voor meer informatie www.baseducatie.nl. Om structuur aan te brengen in de dagindeling is het gebruik van pictogrammen zeer waardevol. Via de website www.sclera.be zijn veel

pictogrammen in meerdere talen gratis te downloaden. Mocht u na enkele maanden het gevoel hebben dat de taalontwikkeling voor uw kind wel enige extra ondersteuning kan krijgen dan is er de mogelijkheid een verwijzing te vragen voor een logopedist.

Verlies van taal = verlies van herinnering?

Uit ervaring weten we dat met het verlies van taal ook herinneringen verloren kunnen gaan of vertekend kunnen worden. De wetenschappelijke onderbouwing hiervoor hebben we (nog) niet kunnen vinden, maar adoptieouders merken dit wel bij hun kinderen. Al kort na de adoptie worden herinneringen vertekend door de wijze waarop ouders met het kind spreken en dus bewust of onbewust beïnvloeden, de leeftijd waarop het kind zijn herinnering op deed en door taalverlies. Om herinneringen vast te houden kan het leuk zijn om ze snel op te schrijven zolang het kind nog taalbesef heeft van de moedertaal.

Foto: ©M. Hupkes

Uw kind komt er wel!

Concluderend kan gesteld worden dat u als ouder vertrouwen kunt hebben in de capaciteit van uw kind om zich de Nederlandse taal eigen te maken. Geduld is een bekend begrip bij adoptie en zeker ook van toepassing op de taalontwikkeling. Al spelenderwijs leert ieder kind!

©Nederlandse Adoptie Stichting – augustus 2015

¹ in deze folder spreken we over het kind voor het gemak als *hij*. Natuurlijk geldt wat hier staat ook voor meisjes.